

Brüssel, 25.5.2016
COM(2016) 289 final

2016/0152 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

mis käsitleb siseturul asukohapõhist piiramist ja muul viisil diskrimineerimist kliendi kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2016) 173 final}

{SWD(2016) 174 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Digitaalse ühtse turu strateegias¹, mis võeti vastu 2015. aasta mais, ja ühtse turu strateegias², mis võeti vastu 2015. aasta oktoobris, nähti ette seadusandlikud meetmed, mis käsitlevad põhjendamatut asukohapõhist piiramist ja võitlevad laiaulatuslikult diskrimineerimisega kodakondsuse või elukoha või asukoha alusel (käsitlevas seletuskirjas viitamise hõlbustamiseks „**elu- või asukoht**“).

Käesoleva ettepaneku üldine eesmärk on võimaldada klientidele paremat juurdepääsu kaupadele ja teenustele ühtsel turul, hoides ära otsest ja kaudset diskrimineerimist kauplejate poolt turu kunstliku tükeldamise läbi klientide elukohast lähtudes. Kliendid kogevad sellist erinevat kohtlemist, kui nad ostavad kaupu internetist, samuti teistesse liikmesriikidesse reisides, et osta seal kaupu või teenuseid.

Vaatamata direktiivi 2006/123/EÜ³ artikli 20 lõikega 2 (edaspidi „teenuste direktiiv“) ette nähtud diskrimineerimiskeelu põhimõtte rakendamisele, keeldutakse siiani klientidele kaupade müümisest ja nähakse ette erinevaid tingimusi, kui nad ostavad kaupu või teenuseid piiriüleselt. See tuleneb peamiselt ebakindlusest küsimuses, mis on objektiivsed kriteeriumid, mis õigustavad klientide erinevat kohtlemist kauplejate poolt. Probleemi lahendamiseks peaks kauplejal ja klientidel olema suurem selgus olukordadest, kus elu- või asukohal põhinev erinev kohtlemine ei ole õigustatud.

Käesoleva ettepanekuga keelatakse veebilehtedele ja muudele veebipõhistele kasutajaliidestele juurdepääsu tõkestamine ja klientide suunamine ühe riigi veebiversioonist teise. Lisaks on ettepaneku kohaselt keelatud klientide diskrimineerimine neljas konkreetsetes kaupade ja teenuste müügi olukorras ja sellest diskrimineerimiskeelust passiivse müügi korral kõrvalhoidumine. See mõjutab nii kliente kui ka kauplejaid kaupade või teenuste lõppkasutajatena ning neil peaks seetõttu olema võimalik käesolevas ettepanekus esitatud eeskirjadele tugineda. Tehingud, mille käigus ettevõtja ostab kaupu või teenuseid edasimüümiseks, tuleks ettepanekust siiski välja jätta, et võimaldada kauplejal luua turustussüsteeme, mis on kooskõlas Euroopa Liidu konkurentsioigusega.

Käesolev ettepanek ei käsitle hinnakujundust ja kauplejatele jääb seega vabadus kehtestada oma hinnad mittediskrimineerival viisil. Samuti ei käsitle see dunaamilist hinnakujundust, mille puhul kauplejad kohandavad aja jooksul oma pakkumisi, sõltuvalt mitmetest tegurist, mis ei ole seotud kliendi elu- või asukohaga.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate sätetega**

Direktiivis 2000/31/EÜ⁴ („e-kaubanduse direktiiv“) kehtestatud päritoluriigi põhimõtte on võimaldanud infoühiskonnateenuseid pakkuvatel kauplejal tegutseda piiriüleselt ja pakkuda

¹ COM (2015) 192 final.

² COM (2015) 550 final.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul.

oma teenuseid nende asukohariigis kehtivate eeskirjade alusel Lisaks on teenuste direktiivis sätestatud teenuste saajate õigused ja direktiivi eesmärk on artikli 20 kohaselt tagada, et liidus asuvad teenuseosutajad ei kohtle kliente erinevalt, ei otseselt ega kaudselt, sõltuvalt nende kodakondsusest või elu- või asukohast. Samas ei käsitleta artiklis 20 klientide diskrimineerimist piisavalt ja see ei ole vähendanud õiguslikku ebakindlust. Seetõttu on keeruline diskrimineerimiskeeldu tegelikkuses rakendada. Igasuguste kahtluste vältimiseks tagatakse käesoleva ettepanekuga, et vastuolu korral teenuste direktiivi artikli 20 lõikega 2 tuleb kohaldada käesoleva määruse sätteid.

On ka muid sätteid, mis keelavad diskrimineerimise, sealhulgas elu- või asukohaga seotud põhjustel veebisaitidele juurdepääsu tõkestamise või ümbersuunamise, näiteks transpordisektoris.⁵

Mis puutub diskrimineerimiskeeldu maksevahendite kasutamisel, siis määrusega (EL) nr 260/2012 on juba keelatud kauplejatel maksete korral nõuda, et pangakonto peab olema teatavas liikmesriigis. See põhimõte ei kehti muude maksevahendite puhul. Määrusega (EL) 2015/71 hõlbustatakse krediitkaartide kasutamist, kehtestades kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude ülemmäär. Direktiiv (EL) 2015/2366⁶ on loonud tingimused ka täielikult integreeritud jaemaksete turu loomiseks ELis. Käesolev määrus läheb sammu võrra kaugemale, takistades kauplejatel kehtestada erinevaid maksetingimusi sõltuvalt kliendi elu- või asukohast. Siiski on oluline meele pidada, et kauplejatel on vabadus otsustada, milliseid makseviise nad kohalike ja välismaiste klientide suhtes aktsepteerivad.

Käesolev ettepanek on kooskõlas kehtivate kohaldatavat õigust ja kohtualluvust käsitlevate liidu õigusnormidega⁷.

- **Kooskõla Euroopa Liidu muude poliitikavaldkondadega**

Käesolev ettepanek täiendab muid algatusi digitaalse ühtse turu ja ühtse turu strateegia raames ning selle eesmärk on luua sobivad tingimused, et teenused oleksid tarbijatele ja ettevõtjatele üle liidu paremini kättesaadavad.

Need algatused hõlmavad ettepanekuid võtta vastu „direktiiv digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta“⁸ ja „direktiiv kaupade internetimüügi ja muu kaugmüügi lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta“⁹. Ettepanekute eesmärk on saavutada asjaomaste valdkondade täielik ühtlustamine. Kõnealuste direktiivide vastuvõtmine aitab veelgi vähendada erinevusi liikmeriikide tarbijakaitsealastes õigusaktides,

⁵ Nii määruse (EL) nr 181/2011 (mis käsitleb bussisõitjate õigusi) kui ka määruse (EL) nr 1177/2010 (mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi) artikli 1 punkt a ja artikli 4 lõige 2 reguleerivad diskrimineerimiskeeldu põhimõtet. Määruse (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta artikli 23 lõige 2 ja artikli 16 lõige 1

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I).

⁸ COM(2015) 634 final, ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta.

⁹ COM(2015) 635 final, ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kaupade internetimüügi ja muu kaugmüügi lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta.

eriti seoses õiguskaitsevahenditega, mida klientidel on õigus puudusega kauba või digitaalse infosisu puhul kasutada.

Lisaks on pakside kättetoimetamise teenuseid käsitleva määruse vastuvõtmiseks tehtud ettepaneku eesmärk suurendada selles valdkonnas hindade läbipaistvust ja regulatiivset järelevalvet. Tarbijad ja väikeettevõtted on teatanud, et probleemid seoses pakside kättetoimetamise teenustega, eriti nende kõrged hinnad, takistavad neil kaupu ja teenuseid rohkem teistesse liikmesriikidesse müümast ja neid teistest liikmesriikidest rohkem ostmast. Tarbijakaitsealase koostöö määruse muutmise ettepaneku eesmärk on parandada koostööd riiklike tarbijakaitseasutuste vahel ning tugevdada tarbijate nõuete piiriülese täitmise mehhanismi. Mõlemad algatused on samuti kavas avaldada 25. mail 2016. Algatusega laiendada käibemaksu registreerimise ühtset elektroonilist mehhanismi soovitakse veelgi lihtsustada piiriülest kaubandust, vähendades kauplejate jaoks käibemaksu registreerimise ja tasumisega seotud halduskoormust.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepaneku alus on ELi toimimise lepingu artikkel 114. Selle artikliga antakse ELile volitused võtta meetmeid, mille eesmärk on kaotada muu hulgas kaupade ja teenuste vaba liikumist takistavad tõkked. Nende tõkete kaotamiseks tehtud jõupingutusi võivad õõnestada eraõiguslike isikute loodud takistused, mis killustavad siseturgu riigipiire mööda. See on siseturu kontekstis seda problemaatilisem olukorras, kus asjaomased liikmeriigi õigusnormid ei ole nende tõkete kaotamiseks piisavalt selged, ühtsed ja tõhusad. Seetõttu on ettepanekus käsitletud tavadid, mis takistavad kaupade ja teenuste vaba liikumist siseturul.

• Subsidiaarsus (ei kuulu liidu ainupädevusse)

Kaupade ja teenuste võrdsetel alustel kättesaadavus siseturul on oma olemuselt piiriülene küsimus. ELi kaasamine on vajalik, et hoida piiriülestes kaubandustehingutes ära diskrimineerimist elu- või asukoha alusel. Liikmesriikide seadusandjate kaasamisest ei piisa, et tagada mittediskrimineerimine piiriülestes olukordades. Üksnes ELi kaasamine võib tagada selle, et tingimused, mille alusel on klientidel võimalik saada kaupu ja teenuseid, ei ole liidu piires erinevad. ELi tegevus tagab suurema õiguskindluse, selgitades seda, millised on olukorrad, kus erinevat kohtlemist elu- või asukoha alusel tuleb pidada diskrimineerivaks ja mis on seega keelatud.

• Proportsionaalsus

Ettepaneku eesmärk on hõlbustada kaupade ja teenuste kättesaadavust kogu liidus ning see kehtestab eeskätt kauplejatele suunatud kohustused mitte diskrimineerida teatavate asjaolude korral kliente elu- või asukoha alusel. Need kohustused ei ulatu kaugemale sellest, mida on vaja tuvastatud probleemide lahendamiseks ja piirduvad ettepanekus sätestatud olukordadega. Ettepanek suurendab ka kauplejate õiguskindlust, selgitades olemasolevaid kohustusi ja täpsustades olukordi, kus kliente tuleb piiriüleste ostude puhul võrdselt kohelda. Lisaks ei nähta ettepanekus kauplejatele ette ebaproportsionaalseid kulusid. Ettepanekust tulenevad kulud hõlmavad peamiselt ühekordseid kohandamise kulusid.

- **Õigusakti valik**

Kuigi mittesiduv õigusakt nagu soovitus või suunised võiksid turu arengut selles valdkonnas toetada, on sellise meetme tõhusus tõenäoliselt väga piiratud. Komisjoni 8. juuni 2012. aasta suunistes¹⁰ teenuste direktiivi artikli 20 lõike 2 kohaldamiseks on esitatud piisavad selgitused ka käesoleva ettepanekuga hõlmatud konkreetsete olukordade kohta. Siiski ei ole liikmesriigid siseriiklikke õigusnorme kohandanud, et anda klientidele konkreetsemad õigused, ega rakendamist kiirendanud ning kauplejad ei ole oma tavasid muutnud.

Seetõttu on tuvastatud probleeme võimalik tõhusalt lahendada üksnes õigusaktiga. Kõige sobivam meede on määrus, kuna see on liikmesriikides vahetult kohaldatav, sellega kehtestatakse eraõiguslikele isikutele kohustusi samas ulatuses ja see võimaldab elu- või asukoha alusel diskrimineerimist käsitlevaid eeskirju ühetaoliselt kohaldada kõigis liikmesriikides.

3. JÄRELHINDAMISTE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISTE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ulatuslik avalik konsultatsioon toimus 24. septembrist kuni 28. detsembrini 2015. Oodatud olid tarbijate, ettevõtjate, ühenduste ja liikmesriikide seisukohad. Saadi 433 vastust. Avaliku konsultatsiooni tulemused avaldati ja on lisatud ka mõjuhinnangule. Lisaks oli komisjon 2015. aasta alguses läbi viinud ulatuslikke arutelusid sidusrühmadega (tarbijad, ettevõtjad, tarbijate ja ettevõtjate ühendused ning riigiasutused), sealhulgas sidusrühmade seminaridel, et hinnata ELi kaasamise eri võimalusi ja selle mõju. Komisjon korraldas 18. veebruaril 2016 Amsterdamis seminari, et arutada avaliku konsultatsiooni tulemusi ja võimalikke edasisi samme.

Suur osa tarbijatest on teises ELi liikmesriigis ostlemisel kogunud asukohapõhist piiramist või muid geograafilisi piiranguid. Kaubad ja teenused, mida asukohapõhine piiramine enim mõjutab, on rõivad, jalatsid ja rõivamanused, füüsilised andmekandjad (raamatud), arvutiriistvara ja elektroonikaseadmed, lennupiletid ja autorent, selline digitaalne infosisu nagu voogedastuse teenused, arvutimängud, e-raamatud ja MP3-mängijad. Enamik tarbijaid ja ettevõtjaid leiavad, et kauplejad peaksid kliente müügipiirangutest teavitama. Tarbijad toetasid poliitikavalikut, mis nõuab kauplejatelt piiriüleste kaubandustehingute aktsepteerimist, kuid ilma tarnekohustuseta. Enamik ettevõtjaid on vastu kohustusele müüa ja tarnida kogu ELi piires ning rõhutavad hindade kohandamise olulisust erinevate liikmesriikide turgudel, tuues eriliselt välja vajaduse austada nende majandus- ja lepinguvabadust. Suurem osa vastajatest nõustuvad sellega, et eeskirjade ja teavitamisnõuete täitmise tagamist tuleks parandada¹¹

- **Ekspertiirvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjon käivitas ulatusliku kontrolllostmise uuringu, milles analüüsiti ligikaudu 10 500 veebisaiti ELis ja toodi välja tüüpilised piiriüleised ostuolukorrad. Ettevõtjatevahelistele suhetele keskendunud 2016. aasta Eurobaromeetri uuringust selgus, et toodete ja teenuste lõppkasutajatena seisavad ettevõtjad silmitsi samasuguste piirangutega nagu tarbijad.

¹⁰ SWD(2012) 146 final: komisjoni talituste tödokument, mille eesmärk on anda juhiseid direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul („teenuste direktiiv“) artikli 20 lõike 2 kohaldamiseks.

¹¹ Kokkuvõtlik aruanne avalikust konsultatsioonist on avaldatud: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/full-report-results-public-consultation-geoblocking>

Komisjon on analüüsinud mitmeid kaebusi seoses piiriüleste ostudega ja läbi viinud teenuste direktiivi artikli 20 hindamise. 2015. aasta mais algatas komisjon e-kaubanduse sektori kohta konkurentsiuuringu ning tegi oma esialgsed järeldused asukohapõhise piiramise kohta teatavaks 2016. aasta märtsis¹². Komisjon on seda algatust arutanud ka liikmesriikidega teenuste direktiivi ja e-kaubanduse direktiivi eksperdirühmades.

- **Mõju hindamine**

Käesoleva ettepaneku kohta tehti mõju hindamine¹³. Õiguskontrollikomitee andis 21. aprillil 2016 uuesti esitatud mõjuhinna kohta positiivse arvamuse. Õiguskontrollikomitee soovitusi on lõplikus mõju hindamise aruandes arvesse võetud.

Lõplikus mõju hindamise aruandes analüüsiti viit võimalikku olukorda ja tehti järgmised järeldused. Kaaluti läbipaistvuse suurendamise võimalust (1. võimalus), kuid see iseenesest ei võimalda eesmärki saavutada. Läbipaistvuse suurendamist ja veebilehele juurdepääsukeelu blokeerimist (2. võimalus) koos nõusolekul põhineva lahendusega, mille kohaselt on automaatne ümbersuunamine keelatud, peeti tarvilikuks, kuid see lahendaks vaid väikese osa probleemidest. Eelistatavim võimalus (3. võimalus) on kombineerida need kaks võimalust, nähes ette teatavad konkreetset olukorrad, kus asukohapõhine diskrimineerimine ei ole õigustatud (kaubad, kui kaupleja ei teosta piiriülest kohaletoimetamist; elektrooniliselt osutatavad teenused; ja muud teenused, mis on saadud väljaspool kliendi elu- või asukohaliikmesriiki). Veel ühe võimalusena kaaluti õigustavatest asjaoludest täiendava loetelu kehtestamist, et arendada edasi teenuste direktiivi artikli 20 lõikes 2 sätestatud põhimõtteid (4. võimalus), kuid see jäeti keerukuse tõttu kõrvale. Viimane võimalus (5. võimalus), mille kohaselt oleks kauplejad kohustatud materiaalseid kaupu piiriüleselt tarnima, jäeti kõrvale, kuna see põhjustaks ettevõtjatele ebaproportsionaalseid kulusid.

- **Õigusloome kvaliteet ja lihtsustamine**

Ettepanekut kohaldatakse nii kauplejate kui ka klientide suhtes, st tarbijate ja ettevõtjate kui lõppkasutajate suhtes. Need kategooriad hõlmavad väikseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd) ning mikroettevõtjaid. Nende ettevõtjate väljajätmine võib meetme tõhusust vähendada, kuna suurem osa internetikaubandusest jääb VKEde, sealhulgas liidus asuvad mikroettevõtjad, arvele.

Ettepanekul on soodne mõju konkurentsile, parandades tarbijate ja ettevõtjate jaoks kaupade ja teenuste kättesaadavust siseturul. Mis puutub rahvusvahelisse kaubandusse, siis kuuluvad kolmandates riikide kauplejad määruse kohaldamisalasse üksnes niivõrd, kui nad müüvad (või kavatsevad müüa) kaupu või teenuseid liidus asuvatele klientidele.

Ettepanekus käsitletakse internetivälist keskkonda ja internetikeskkonda, võttes vajadusel arvesse uusi tehnoloogilisi arenguid, ning sellel on olemas „digi- ja internetivalmidus“.

- **Põhiõigused**

Ettepanekus järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 16 („ettevõtlusvabadus“) ja artiklit 17 („õigus omandile“). Kauplejate suhtes kohaldatakse juba liidu õiguses kehtivaid diskrimineerimiskeeldu käsitlevaid sätteid. Kauplejad võivad ka edaspidi otsustada, kus ja millal nad oma kaupu või teenuseid klientidele pakuvad. Kauplejate

¹² Esialgsed järeldused on avaldatud:

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html

¹³ SWD(2016)173 ja SWD(2016)174.

vabadust müümisest keelduda või uusi tingimusi ette näha võib piirata üksnes kooskõlas käesolevas määruses kehtestatud diskrimineerimiskeeldu käsitlevate sätetega. Kauplejad võivad müümisest keeldumisel või uute tingimuste kehtestamisel tugineda kõigile muudele põhjendustele, nt sellele, et neil asjaomast toodet enam laos ei ole.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta Euroopa Liidu eelarvet.

5. MUUD KÜSIMUSED

- **Rakenduskavad ning järelevalve-, hindamis- ja aruandluskord**

Määruses on sätestatud, et komisjon hindab korrapäraselt ettepaneku mõju.

Komisjon jälgib, kuidas turuosalised kogu liidus määrust kohaldavad, et tagada ühtne lähenemisviis. Komisjon keskendub ka sätete mõjule.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artiklis 1 selgitatakse kavandatava määruse reguleerimiseset ja kohaldamisala. Ettepaneku sisuline kohaldamisala on võimalikult suures ulatuses kooskõlas direktiivi 2006/123/EÜ kohaldamisalaga, et tagada kauplejatele ja klientidele järjepidevus ning maksimaalne õiguskindlus. See tähendab, et määruse kohaldamisalast on välja jäetud muu hulgas majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused, transporditeenused, audiovisuaalteenused, hasartmängud, tervishoiuteenused ja teatavad sotsiaalteenused. Määruse territoriaalne kohaldamisala hõlmab nii ELis asuvaid kauplejaid kui ka neid kauplejaid, kes asuvad kolmandates riikides, kuid müüvad või soovivad müüa kaupu ja teenuseid liidus asuvatele klientidele. Artiklis 1 on kauplejatele tagatud kindlus, et määruse järgimine iseenesest ei tähenda, et kaupleja suunab oma tegevuse teatavasse liikmesriiki kohaldatavat õigust käsitleva määruse (EÜ) 539/2008¹⁴ ja kohtualluvust käsitleva määruse (EL) nr 1215/2012¹⁵ tähenduses

Artiklis 2 on esitatud asjakohased mõisted.

Artiklis 3 kehtestatakse kauplejate kohustus mitte takistada juurdepääsu nende veebipõhiste kasutajaliidestele sõltuvalt kliendi elu- või asukohast. Selle artikli kohaselt peab ümbersuunamiseks olema kliendi nõusolek ja kauplejad peavad tagama, et need kasutajaliidese versioonid, millele klient soovis enne ümbersuunamist ligi pääseda, on lihtsasti juurdepääsetavad. Kauplejad on nimetatud kohustustest vabastatud, kui juurdepääsupiirangud või ümbersuunamine on ette nähtud õigusnormides. Sellistel erandlikel juhtudel peab kaupleja esitama selge põhjenduse.

Artiklis 4 on ette nähtud kolm konkreetset olukorda, kus klientide diskrimineerimine elu- või asukoha alusel on keelatud. Esimene olukord puudutab füüsiliste kaupade müüki juhul, kui kaupleja ei ole seotud toote tarnimisega kliendi liikmesriiki. Teine olukord puudutab elektrooniliselt osutatavaid teenuseid, välja arvatud teenused, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise võimaldamine. Kolmandas olukorras on tegemist teenustega, mida kaupleja osutab liikmesriigis, mis ei ole kliendi elu- ega asukohaliikmesriik.

¹⁴ Määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I).

¹⁵ Määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades.

Artiklis 5 sätestatakse konkreetselt maksetega seotud diskrimineerimiskeeldu käsitlevad eeskirjad. Selle artikli kohaselt ei või kaupljud teatavatel juhtudel keelduda maksevahendit aktsepteerimast või maksevahendi (nt krediit- või deebetkaart) alusel muul viisil diskrimineerida.

Artiklis 6 on sätestatud, et kokkulepped, mis sisaldavad passiivse müügi piiranguid, millega kaasneks käesoleva määruse sätete rikkumine, on automaatselt tühised Määrusega soovitakse tagada, et selle sätete järgimisest ei ole võimalik lepinguliste vahenditega kõrvale hoiduda.

Artiklis 7 käsitletakse määruse rakendamist liikmesriikide ametiasutuste poolt.

Artikli 8 kohaselt peavad liikmesriigid määrama ühe või mitu asutust, kes abistavad tarbijaid praktilistes küsimustes käesolevast määrusest tulenevate vaidluste lahendamisel.

Artiklis 9 käsitletakse komisjonipoolseid korrapäraseid hindamisi määruse rakendamise kohta. Selles artiklis on sätestatud, et esimene hindamine peaks keskenduma eeskätt sellele, kas artikli 4 lõike 1 punktis b sätestatud diskrimineerimiskeeldu tuleks laiendada elektrooniliselt osutatavatele teenustele, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise lubamine, tingimusel et kaupljal on asjaomaste territooriumide jaoks olemas vajalikud õigused.

Artikli 10 kohaselt muudetakse kahte just tarbijakaitset käsitlevat kehtivat meetet, st määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ. See tähendab, et käesolev määrus lisatakse osutatud õigusaktide lisadele, et seda saaks rakendada tarbijakaitsealase koostöö määruces ja ettekirjutuste direktiivis ette nähtud meetmete abil.

Artiklis 11 käsitletakse määruse jõustumist ja kohaldamist.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

mis käsitleb siseturul asukohapõhist piiramist ja muul viisil diskrimineerimist kliendi kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁶,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Selleks et saavutada eesmärk tagada hästi toimiv siseturg, mis on sisepiirideta ala, kus on tagatud muu hulgas kaupade ja teenuste vaba liikumine, ei piisa üksnes liikmesriikide vahel olevate tõkete kaotamisest. Nende tõkete kaotamist võivad takistada eraõiguslike isikute loodud tõkked, mis ei ole kooskõlas siseturu vabadustega. See juhtub siis, kui ühes liikmesriigis tegutsev kaupleja takistab või piirab teistes liikmesriikides asuvate, piiriüleseid kaubandustehinguid teha soovivate klientide juurdepääsu kaupleja kasutajaliidestele nagu veebilehed ja mobiiliäpid (nn asukohapõhine piiramine). Samuti leiab see aset teatavate kauplejate muu sellise tegevuse kaudu, mis seisneb nende pakutavate kaupade ja teenuste saamiseks teistest liikmesriikidest pärit klientidele erinevate juurdepääsu üldtingimuste kehtestamises nii veebikeskkonnas kui ka veebivälises keskkonnas. Mõõndes, et niisugune erinev kohtlemine võib olla teatavatel juhtudel õigustatud, ei anna kauplejad muudel juhtudel piiriüleseid kaubandustehinguid teha soovivatele klientidele võimalust osta kaupu ja teenuseid või kehtestavad kaupade ja teenuste suhtes eri tingimusi pelgalt ärilistel kaalutlustel.
- (2) Sel viisil killustavad teatavad kauplejad siseturgu kunstlikult sisepiire mööda ning takistavad kaupade ja teenuste vaba liikumist, piirates seega klientide õigusi ja takistades neil saamast laiemat kauba- ja teenustevalikut ning sobivamaid tingimusi. Niisuguste diskrimineerivate tavade näol on tegemist olulise teguriga, mis põhjustab seda, et piiriüleste äritehingute arv ELi piires, sealhulgas e-kaubanduses, on suhteliselt väike, mis takistab siseturu kasvupotentsiaali täies ulatuses realiseerimist. Selle täpsustamine, millistes olukordades ei ole selline erinev kohtlemine õigustatud, peaks tooma selgust ja looma õiguskindlust kõigi piiriüleste tehingute poolte jaoks ning

¹⁶ ELT C [...], [...], p. [...].

kindlustama, et diskrimineerimiskeeldu käsitlevaid eeskirju on võimalik tõhusalt kohaldada ja nende täitmist tagada kogu siseturu ulatuses.

- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/123/EÜ¹⁷ artikli 20 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et liidus asuvad teenuse osutajad ei kohtle teenuse saajaid kodakondsuse või elukoha tõttu erinevalt. Kõnealune säte ei ole siiski osutunud diskrimineerimise vastu võitlemisel täielikult tõhusaks ega ole oluliselt vähendanud õiguskindlust, eeskätt seetõttu, et selle alusel on võimalik erinevat kohtlemist õigustada ja et seetõttu on seda sätet praktikas keeruline rakendada. Lisaks võivad asukohapõhist piiramist ja muud kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel diskrimineerimist põhjustada sellistes kolmandates riikides asuvate kauplejate tegevus, mis selle direktiivi kohaldamisalasse ei kuulu.
- (4) Selleks et tagada siseturu hea toimimine, on niisiis vaja käesolevas määruses ette nähtud suunatud meetmeid, mis kehtestavad teatavates konkreetsetes küsimustes selge, ühtse ja tõhusa normide kogu.
- (5) Käesoleva määruse eesmärk on hoida ära klientide diskrimineerimist, sealhulgas asukohapõhist piiramist, kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel kauplejate ja klientide vahelistes piiriülestes kaubandustehingutes, mis on seotud kaupade müügi või teenuste osutamisega liidus. Määruse eesmärk on käsitleda nii otsest kui ka kaudset diskrimineerimist, hõlmates seega põhjendamatut erinevat kohtlemist niisuguste muude kriteeriumide alusel, mis viivad sama tulemuseni nagu vahetult kliendi kodakondsusel, elukohal ja asukohal põhinevate kriteeriumide kohaldamine. Selliseid muid kriteeriume võib kasutada eeskätt niisuguse teabe alusel, millest nähtub kliendi asukoht, nagu IP-aadress, mida kasutati kasutajaliidesele juurdepääsul, kaupade tarnekohana märgitud aadress, keelevalik või liikmesriik, kus kliendi maksevahend väljastatud on.
- (6) Võttes arvesse, et mõned teatavates teenuste sektorites kauplejate suhtes kehtinud õiguslikud ja halduspiirangud on kogu liidus direktiivi 2006/123/EÜ rakendamise tulemusel kaotatud, peaks sisulise reguleerimisala osas olema tagatud koosõla käesoleva määruse ja direktiivi 2006/123/EÜ vahel. Seetõttu tuleks käesoleva määruse sätteid kohaldada muu hulgas mitteaudiovisuaalsete elektrooniliselt osutatavate teenuste suhtes, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise võimaldamine, kuid seda siiski lähtuvalt artiklis 4 sätestatud välistavatest teguritest ja artiklis 9 ette nähtud kõnealuste välistavate tegurite hindamisest. Audiovisuaalteenused, sealhulgas teenused, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine spordiürituste ülekannetele ja mida osutatakse territoriaalsete ainulitsentside alusel, jäetakse seetõttu käesoleva määruse reguleerimisalast välja. Jaefinantsteenuste, sealhulgas makseteenuste osutamine tuleks seega samuti määruse kohaldamisalast välja jätta, olenemata käesoleva määruse sätetest, mis käsitlevad diskrimineerimiskeeldu makseteenuste osutamisel.
- (7) Diskrimineerimine võib teeuste osutamisel ilmned ka transpordivaldkonnas, eriti reisipiletite müügiga seoses. Selles suhtes on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1008/2008¹⁸, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3).

1177/2010¹⁹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu ja määruses (EL) nr 181/2011²⁰ juba sätestatud laiaulatuslikud diskrimineerimiskeelud, mis hõlmavad kõiki diskrimineerimise viise, mida käesolevas määruses soovitakse käsitleda. Lisaks on selles suhtes lähiajal kavas muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1371/2007²¹. Seetõttu ning tagamaks kooskõla direktiivi 2006/123/EÜ kohaldamisalaga, peaks transpordivaldkonna teenused käesoleva määruse kohaldamisalast välja jääma.

- (8) Käesolev määrus ei tohiks piirata kehtivaid maksuõigusnorme, kuna Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) on maksuküsimustes liidu tasandil tegutsemiseks ette nähtud konkreetne õiguslik alus.
- (9) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 593/2008²² ei või sellise lepingu suhtes kohaldatava õiguse valik, mille on sõlminud tarbija ja kutseala esindaja, kes teostab oma majandus- või kutsetegevust tarbija alalise elukoha riigis või suunab oma tegevuse mis tahes viisil sellesse või sellele riigile lisaks veel mitmesse muusse riiki, sealhulgas ka kõnealusesse riiki, põhjustada tarbija ilmajätmist kaitsest, mis on talle ette nähtud selliste sätetega, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda selle riigi õiguse alusel, kus on tarbija alaline elukoht. Vastavalt Euroopa Parlamendile ja nõukogu määrusele (EL) nr 1215/2012²³ võib tarbija sellise lepinguga seotud vaidluse korral, mille on sõlminud tarbija ja kutseala esindaja, kes tegeleb tarbija alalise elukoha liikmesriigis majandus- või kutsetegevusega või kelle selline tegevus on mis tahes vahenditega suunatud nimetatud liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki, algatada menetluse teise lepingupoole suhtes selle liikmesriigi kohtutes, kus on tema alaline elukoht ja tarbija suhtes võib menetluse algatada üksnes neis kohtutes
- (10) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada liidu õigusakte, mis käsitlevad õigusalast koostööd tsiviilasjades, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) 593/2008²⁴ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1215/2012²⁵ lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust ja kohtualluvust käsitlevaid sätteid, samuti nende aktide ja sätete kohaldamist üksikjuhtudel Asjaolu, et kaupleja tegutseb kooskõlas käesoleva määruse sätetega, ei tohiks tõlgendada nii, et ta suunab oma tegevuse kliendi elu- või asukohaliikmesriiki sellise kohaldamise eesmärgil.
- (11) Diskrimineerimine, mida käesolev direktiiv käsitleb, toimub tavaliselt kaupleja poolt või nimel asjaomastele kaupadele või teenustele juurdepääsu eeltingimusena ette

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 315, 3.12.2007, lk 14).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I”) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I”) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

nähtud või kohaldatavate üldtingimuste, tingimuste ja andmete kaudu, mis on üldsusele kättesaadavad. Niisugused juurdepääsu üldtingimused hõlmavad muu hulgas hindu ning makse- ja tarnetingimusi. Kaupleja võib need ise või enda nimel üldsusele kättesaadavaks teha erineval viisil, näiteks reklaamides, veebilehtedel või eellepingu- või lepingudokumentides avaldatud teabena. Need tingimused kuuluvad kohaldamisele, kui kaupleja ja klient ei ole eraldi sõlmitud lepingus omavahel kokku leppinud teisiti. Tingimusi, milles kaupleja ja klient on eraldi kokku leppinud, ei tohiks pidada juurdepääsu üldtingimusteks käesoleva määruse tähenduses.

- (12) Nii tarbijaid kui ka ettevõtjaid tuleks kaitsta diskrimineerimise eest kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel, kui nad tegutsevad kliendina käesoleva määruse kohaldamisel. Siiski ei tohiks see kaitse laieneda neile klientidele, kes ostavad kaupu või teenuseid edasimüümiseks, kuna see mõjutaks ettevõtjate vahel laialt kasutatavaid tarneskeeme, nagu valikulise ja ainuõigusega turustussüsteem, mis üldjuhul võimaldavad tootjatel oma jaemüüjaid valida, tingimusel et nad täidavad konkurentsieeskirju.
- (13) Liidu territooriumil kaupade müügi ja teenuste osutamisega seotud kaubandustehingutest tuleneva diskrimineerimise mõju klientidele ja siseturule on sama, olenemata sellest, kas kaupleja asub liikmesriigis või kolmandas riigis. Seetõttu ja tagamaks, et konkureerivate kauplejate suhtes kohaldatakse samu nõudeid, tuleks käesolevas määruses kehtestatud meetmeid kohaldada kõigi liidus tegutsevate kauplejate suhtes.
- (14) Et suurendada klientide võimalust saada siseturul kaupade müügi ja teenuste osutamisega seotud teavet ning suurendada läbipaistvust, sealhulgas hindade läbipaistvust, ei tohiks kauplejad ei tehnoloogiavahendite abil ega muul viisil takistada klientide täielikku ja võrdset juurdepääsu kasutajaliidestele nende kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel. Sellised tehnoloogilised vahendid võivad eeskätt hõlmata mis tahes tehnoloogiaid, mida kasutatakse kliendi füüsilise asukoha kindlaksmääramiseks, sealhulgas selle kindlakstegemist IP-aadressi, satelliitnavigatsioonisüsteemist saadud koordinaatide ja maksetehinguga seotud andmete kaudu. Siiski ei tohiks kasutajaliidesele juurdepääsuga seotud diskrimineerimiskeeldu tõlgendada nii, et sellest tuleneb kauplejatele kohustus tarbijatega tehinguid sõlmida.
- (15) Teatavad kauplejad kasutavad kasutajaliidese eri versioone, mis on suunatud klientidele erinevates liikmesriikides. Kuigi selline võimalus peaks alles jääma, peaks kliendi suunamine ilma tema nõusolekuta ühest kasutajaliidese versioonist teise olema keelatud. Kõik kasutajaliidese versioonid peaksid olema klientidele alati hõlpsasti kättesaadavad.
- (16) Teatavatel juhtudel võib kasutajaliidesele juurdepääsu tõkestamine või piiramine või kliendi ümbersuunamine ilma tema nõusolekuta alternatiivsele kasutajaliidesele kliendi kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel olla vajalik, et tagada liidu õiguses või liikmesriigi õigusaktis liidu õiguse kohaselt kehtestatud õigusliku nõude täitmine. Sellised õigusaktid võivad piirata klientide juurdepääsu teatavatele kaupadele või teenustele, näiteks keelates konkreetse infosisu kuvamise teatavates liikmesriikides. Kauplejaid ei tohiks takistada selliseid nõudeid täitmast ja seega peaks neil olema võimalik teatavatel territooriumidel tõkestada või piirata konkreetse kliendi või konkreetsete klientide juurdepääsu kasutajaliidesele või nad sealt ümber suunata, kui see on kõnealusel põhjusel vajalik.

- (17) Paljudes konkreetsetes olukordades ei saa klientide kodakondsusest, elukohast või asukohast lähtuvat erinevat kohtlemist kasutajaliidesele juurdepääsu üldtingimuste kohaldamisel, sealhulgas otsest keeldumist kaupu müüa või teenuseid osutada, objektiivselt õigustada. Sellises olukorras tuleks keelata igasugune diskrimineerimine ja kõigil klientidel peaks seega olema õigus teha käesolevas määruses kehtestatud konkreetsete tingimuste alusel tehinguid samadel tingimustel nagu kohalikud kliendid ning neil peaks olema täielik ja võrdne õigus osta erinevaid pakutavaid kaupu ja teenuseid, sõltumata kodakondsusest, elukohast või asukohast. Vajaduse korral peavad kauplejad võtma meetmeid, et tagada diskrimineerimiskeelu järgimine, kui vastasel korral ei oleks asjaomastel klientidel võimalik saada täielikku ja võrdset juurdepääsu. Siiski ei peaks niisugusel juhul kohaldamisele kuuluvat diskrimineerimiskeeldu tõlgendama nii, et see ei luba kauplejatel suunata oma tegevust teistele liikmesriikidele või konkreetsetele tarbijaterühmadele suunatud pakkumiste ja erinevate tingimuste läbi, sealhulgas riigipõhiste kasutajaliideste loomisega.
- (18) Esimesel osutatud juhul müüb kaupleja kaupu ja neid kaupu ei tarnita piiriüleselt ei kaupleja poolt ega tema nimel liikmesriiki, kus on kliendi elukoht või asukoht. Sellises olukorras peaks kliendil olema võimalus osta kaupu täpselt samadel tingimustel, sealhulgas samadel hinna- ja tarnetingimustel, nagu sarnased kliendid, kelle elukoht või asukoht on kaupleja asukohaliikmesriigis. See võib tähendada, et välisriigi klient peab kaubale järgi minema sellesse liikmesriiki või teise liikmesriiki, kuhu kaupleja kauba tarnib. Niisuguses olukorras ei ole kauplejal kohustust ennast kliendi elukoha- või asukohaliikmesriigis käibemaksukohustuslasena registreerida ega korraldada kauba piiriülest tarnimist.
- (19) Teisel osutatud juhul pakub kaupleja elektrooniliselt osutatavaid teenuseid, välja arvatud teenused, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise võimaldamine, nagu pilveteenused, andmebaasiteenused, veebilehe hooldus ja tulemüüride pakkumine. Sellisel juhul ei füüsiline üleandmine nõutav, kuna teenused osutatakse elektrooniliselt. Kaupleja võib käibemaksu deklareerida ja maksta lihtsustatud korras vastavalt nõukogu rakendusmääruses (EL) nr 282/2011 sätestatud nn väikese ühe akna süsteemi käsitlevatele normidele²⁶.
- (20) Lõpuks ka olukorras, kus kaupleja pakub teenuseid ja klient saab need teenused ruumides või asukohas, mille on kindaks määranud kaupleja ja mis asuvad muus liikmesriigis kui see, mille kodanik klient on või kus asub tema elu- või asukoht, ei peaks erinevate juurdepääsu üldtingimuste kohaldamine selliste kriteeriumidega seotud põhjustel olema õigustatud. Need olukorrad hõlmavad niisuguste teenuste osutamist nagu hotellimajutus, spordiüritused, autorent ja pääsmete müük muusikafestivalidele ja lõbustusparkidesse. Niisuguses olukorras ei ole kauplejal kohustust ennast teises liikmesriigis käibemaksukohustuslasena registreerida ega korraldada kauba piiriülest tarnimist.
- (21) Juhul kui kaupleja tegevus ei toimu kliendi elukoha- või asukohaliikmesriigis või ettevõtja ei ole oma tegevust sellesse liikmesriiki suunanud, või kui kliendi näol ei ole tegemist tarbijaga, ei tulene määruse (EÜ) 593/2008 ja määruse (EL) 1215/2012 lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust ja kohtualluvust käsitlevate sätete alusel käesoleva määruse järgmisest mingeid kohtualluvuse või kohaldatava õigusega

²⁶

Nõukogu 15. märtsi 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 282/2011, millega sätestatakse ühist käibemaksusüsteemi käsitleva direktiivi 2006/112/EÜ rakendusmeetmed (ELT L 77, 23.3.2011, lk 1).

seotud täiendavaid kulusid. Samas juhul, kui kaupleja tegevus toimub kliendi elukoha- või asukohaliikmesriigis või ta suunab oma tegevuse sellesse liikmesriiki, on ta väljendanud tahet luua selle liikmesriigi tarbijatega kaubandussuhteid ja seega peab tal olema olnud võimalik nende lisakuludega arvestada.

- (22) Kauplejad, kes kuuluvad nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ²⁷ XII jaotise 1. peatükis kehtestatud erikorra kohaldamisalasse, ei pea käibemaksu tasuma. Nende kauplejate jaoks, kes pakuvad elektrooniliselt osutatavaid teenuseid, tähendaks kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel erinevate juurdepääsu üldtingimuste kehtestamise keeld seda, et nad peavad ennast teistes liikmesriikides käibemaksukohustuslasena registreerima; lisaks võivad sellega kaasneda lisakulud, mille näol oleks tegemist ebaproportsionaalse koormusega, võttes arvesse asjaomaste kauplejate suurust ja erijooni. Seetõttu tuleks need kauplejad selle keelu kohaldamisalast välja jätta seni, kuni kõnealune erikord kohaldamisele kuulub.
- (23) Niisugustes olukordades ei ole kauplejal mõnikord võimalik kaupu müüa või teenuseid osutada teatavatele klientidele või teatavatel territooriumil asuvatele klientidele põhjustel, mis on seotud klientide kodakondsuse, elukoha või asukohaga, tulenevalt liidu õiguses või liikmesriigi õigusaktis liidu õiguse kohaselt kehtestatud konkreetsest keelust või nõudest. Liikmesriikide õigusaktides võidakse ka liidu õiguse alusel nõuda, et kauplejad järgiksid teatavaid raamatute hinnakujunduse nõudeid. Kauplejaid ei tohiks, nii palju kui võimalik, takistada selliseid norme järgimast.
- (24) Liidu õiguse kohaselt on kauplejal põhimõtteliselt vabadus otsustada, millist maksevahendit või millist makselahenduse kaubamärki nad aktsepteerivad. Kui aga see otsus on tehtud, ei ole kauplejal kehtiva makseteenuseid reguleeriva õigusliku raamistiku alusel põhjust kliente liidu piires diskrimineerida, keeldudes teatavaid tehinguid tegemast või kohaldades tehingutele teatavaid eri maksetingumusi, lähtudes kliendi kodakondsusest, elukohast või asukohast. Niisuguses konkreetsetes kontekstis peaks selline põhjendamatu ebavõrdne kohtlemine, mis lähtub maksekonto asukohast, makseteenuse osutaja asukohast või maksevahendi väljastamise kohast liidu piires, olema sõnaselgelt keelatud. Lisaks tuleks meenutada, et määrusega (EL) nr 260/2012 on makse saajatel, sealhulgas kauplejal, juba keelatud makse aktsepteerimise tingimusena nõuda, et pangakonto peab asuma teatavas liikmesriigis.
- (25) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2015/2366/EÜ²⁸ kehtestati ranged turvanõuded elektrooniliste maksete tegemiseks ja töötlemiseks, mis vähendasid pettuseohtu kõigi uute ja traditsiooniliste maksevahendite, eriti elektrooniliste maksete osas. Makseteenuste osutajad on kohustatud kasutama nn tugevat kliendi autentimist, st autentimisprotsessi, mis kinnitab makseteenuse kasutaja maksetehingu poole isikusamasust. Selliste kaugtehingute puhul nagu elektroonilised maksed on turvanõudeid veelgi edasi arendatud, kuna tehingusumma peab olema dünaamiliselt seostatav maksja pangakontoga, et kaitsta kasutajat veel enam, minimeerides riske, mis võivad kaasneda vigade või maksupettustega. Nende sätete tulemusel on maksupettuste oht siseriiklike ja piiriüleste ostutehingute puhul viidud võrdsele

²⁷ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35–127).

tasemele ja seda ei saa kasutada argumendina liidu piires tehingu tegemisest keeldumisel või tehingupoole diskrimineerimisel.

- (26) Käesolev määrus ei mõjuta konkurentsieeskirjade, eriti Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist. Kokkuleppeid, millega nähakse kauplejatele ette kohustus mitte sõlmida passiivse müügi tehinguid komisjoni määruse (EL) nr 330/2010²⁹ tähenduses teatavate klientidega või teatavatel territooriumidel asuvate klientidega, peetakse üldiselt konkurentsi piiravaks ja neid ei saa üldjuhul vabastada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõikes 1 ette nähtud keelust. Isegi kui sellised kokkulepped ei kuulu ELi toimimise lepingu artikli 101 kohaldamisalasse, takistavad need käesoleva määruse kohaldamisel siseturu nõuetekohast toimimist ja neid on võimalik kasutada määruse sätetest kõrvalehoidumiseks. Vastavad sätted kõnealustes kokkulepetes ja muudes passiivset müüki käsitlevates kokkulepetes, mis nõuavad kauplejalt, et ta tegutseks vastuolus käesoleva määrusega, peaks seetõttu olema automaatselt tühi. Siiski ei mõjuta käesolev määrus, eelkõige need sätteid, mis käsitlevad kaupade või teenuste kättesaadavust, kokkuleppeid, mis piiravad aktiivset müüki määruse (EL) nr 330/2010 tähenduses.
- (27) Liikmesriigid määravad ühe või mitu asutust, kelle ülesanne on teostada tõhusat järelevalvet selle üle, et käesolevat määrust järgitakse, ja tagada sellest tulenevate nõuete täitmine. Liikmesriigid peaksid ühtlasi tagama, et kauplejatele on võimalik määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, kui nad käesolevat määrust rikuvad.
- (28) Klientidel peaks olema võimalik saada vastutavatelt ametiasutustelt abi, hõlbustamaks kauplejatega käesoleva määruse kohaldamisel tekkinud vaidluste lahendamist, sealhulgas ühtse kaebuse vormi näol.
- (29) Määrust tuleb korrapäraselt hinnata, et teha vajadusel ettepanekuid selle muutmiseks. Esimene hindamine peaks eeskätt keskenduma artikli 4 lõike 1 punkti b sätete laiendamisele elektrooniliselt osutatavatele teenustele, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise võimaldamine, tingimusel et kauplejal on asjaomaste territooriumide jaoks olemas vajalikud õigused.
- (30) Et hõlbustada käesoleva määruse sätete tõhusat rakendamist, peaks nendega seoses olema võimalik tugineda ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2006/2004³⁰ sätestatud pädevate asutuste piiriülese koostöö tagamise mehhanismile. Kuna määrus (EÜ) nr 2006/2004 kuulub kohaldamisele üksnes tarbijate huve kaitsvate õigusnormidega seoses, peaks sellele saama tugineda vaid siis, kui klient on tarbija. Seetõttu tuleks määrust (EÜ) nr 2006/2004 vastavalt muuta.
- (31) Selleks et võimaldada käesoleva määrusega vastuolus olevate aktide suhtes tarbijate ühishuve kaitsvat ettekirjutust taotleva hagi esitamist vastavalt Euroopa Parlamendi ja

²⁹ Komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määrus (EL) nr 330/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes (ELT L 102, 23.4.2010, lk 1).

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (tarbijakaitsealase koostöö määrus) (ELT L 364, 9.12.2004, lk 1).

nõukogu direktiiviile 2009/22/EÜ³¹, tuleks ka seda direktiivi muuta, et viia selle I lisasse sisse viide käesolevale määrusele.

- (32) Kauplejatele, ametiasutustele ja teistele huvitatud isikutele peaks võimaldama piisavalt aega käesoleva määruse sätetega kohanemiseks ja nende järgimise tagamiseks. Võttes arvesse elektrooniliselt osutatavate teenuste erisusi, eriti mis puudutab teenuseid, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise võimaldamine, tuleks artikli 4 lõike 1 punktis b ette nähtud keeldu selliste teenuste suhtes rakendada hiljem.
- (33) Selleks et saavutada eesmärk tulemuslikult hoida ära otsest ja kaudset diskrimineerimist kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel, on sobivaim meede määrus, mis kuulub vahetult kohaldamisele kõigis liikmesriikides. See on vajalik, et tagada diskrimineerimiskeelu käsitlevate normide ühetaoline kohaldamine kogu liidus ja nende üheaegne jõustumine. Üksnes määrus tagab niisuguse selguse, ühtsuse ja õiguskindluse, mis on vajalik, et võimaldada tarbijatel neist normidest täit kasu saada.
- (34) Kuna käesoleva määruse eesmärki hoida ära otsest ja kaudset diskrimineerimist kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel – sealhulgas asukohapõhist piiramist – tehingutes, mis sõlmitakse kauplejatega liidu piires, ei suuda antud probleemi piiriülese iseloomu ja kehtiva õigusraamistiku ebapiisava selguse tõttu saavutada liikmesriigid iseseisvalt, vaid selle ulatusest tingituna ja selle võimaliku mõju tõttu siseturule on seda võimalik paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõtte alusel. Koosõlas osutatud artiklis kehtestatud proportsionaalsuspõhimõttega ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik kõnesoleva eesmärgi saavutamiseks.
- (35) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige on käesoleva määruse eesmärk tagada täielik koosõla harta artiklitega 16 ja 17,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Eesmärk ja kohaldamisala

- 1. Käesoleva määruse eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, hoides ära klientide otsest või kaudset diskrimineerimist kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel.
- 2. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmistes olukordades:
 - (a) kui kaupleja müüb kaupu, osutab teenuseid või soovib seda teha muus liikmesriigis kui liikmesriik, kus on kliendi elu- või asukoht;
 - (b) kui kaupleja müüb kaupu, osutab teenuseid või soovib seda teha samas liikmesriigis, kus on kliendi elu- või asukoht, kuid klient on teise liikmesriigi kodanik;

³¹

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprill 2009. aasta direktiiv 2009/22/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (EÜT L 110, 1.5.2009, p. 30).

- (c) kui kaupleja müüb kaupu või osutab teenuseid või soovib seda teha selles liikmesriigis, kus klient ajutiselt asub, ilma et ta elukoht või asukoht oleks selles liikmesriigis.
3. Käesolevat määrust ei kohaldata direktiivi 2006/123/EÜ artikli 2 lõikes 2 osutatud tegevuste suhtes.
4. Käesolev määrus ei piira eeskirju, mida kohaldatakse maksustamise valdkonnas.
5. Käesolev määrus ei mõjuta liidu õigusnorme, mis käsitlevad õigusala koostööd tsiviilasjades. Käesoleva määruse järgimist ei või tõlgendada nii, et kaupleja suunab oma tegevuse liikmesriiki, kus on kliendi harilik viibimis- või elukoht määruse (EÜ) nr 593/2008 artikli 6 lõike 1 punkti b ning määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 17 lõike 1 punkti c tähenduses.
6. Kui käesoleva määruse sätted on vastuolus direktiivi 2006/123/EÜ artikli 20 lõike 2 sätetega, kuuluvad kohaldamisele käesoleva määruse sätted.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse mõisteid, mis on sätestatud nõukogu rakendusmääruse (EL) nr 282/2011 artiklis 7, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2015/751³² artikli 2 punktides 10, 20 ja 30 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 4 punktides 8, 9, 11, 12, 14, 23, 24 ja 30.

Lisaks kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (b) „tarbija“ – iga füüsiline isik, kelle tegutsemise eesmärk pole seotud tema kaubandus-, majandus- või kutsetegevusega;
- (c) „klient“ – tarbija või ettevõtja, kes on liikmesriigi kodanik või kelle elukoht või asukoht on mõnes liikmesriigis ja kes soovib osta või ostab kaupa või teenust liidus, välja arvatud edasimüügiks;
- (d) „juurdepääsu üldtingimused“ — kõik tingimused ja muu teave, sealhulgas müügihind, millega reguleeritakse kliendi võimalust saada ettevõtja pakutavaid kaupu või teenuseid ja mis on ettevõtja poolt või nimel ette nähtud ja kohaldatavad ning üldsusele kättesaadavaks tehtud ning mis kehtivad juhul, kui ettevõtja ja klient ei ole sõlminud eraldi lepingut;
- (e) „kaup“ – mis tahes materiaalne vallasasi, välja arvatud asjad, mida müüakse täitemenetluses või muul seadusest tuleneval viisil, ka vesi, gaas ja elekter on käesoleva määruse tähenduses kaup, kui neid müüakse piiratud mahu või kindlaksmääratud koguses;
- (f) „veebipõhine kasutajaliides“ — igasugune tarkvara, sealhulgas veebileht ja mobiiliäpp, mida haldab kaupleja või mida hallatakse tema nimel, et anda klientidele juurdepääs kaupleja kaupadele või teenustele eesmärgiga sõlmida nende kaupade või teenuste suhtes tehing;
- (g) „teenus“ – aluslepingu artiklis 57 osutatud mis tahes iseseisev majandustegevus, mida tavaliselt osutatakse tasu eest;

³²

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/751 kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta (ELT L 123, 19.5.2015, lk 1).

- (h) „kaupleja“ – iga füüsiline või juriidiline isik, olenemata sellest, kas ta on era- või avalik-õigusliku isiku omandis, kes tegutseb eesmärgil, mis on seotud tema kaubandus-, majandus-, ameti- või kutsetegevusega, kaasa arvatud teiste isikute kaudu, kes tegutsevad tema nimel või ülesandel.

Artikkel 3

Juurdepääs veebipõhiste kasutajaliidestele

1. Kauplejad ei tohi tehniliste vahendite abil või muul viisil takistada või piirata klientide juurdepääsu veebipõhisele kasutajaliidesele kliendi kodakondsuse, elukoha või tasukoha alusel.
2. Kauplejad ei tohi klienti tema kodakondsuse, elukoha või asukoha tõttu suunata ümber kasutajaliidesele, mis erineb kasutajaliidestest, millele klient algselt soovis ligi pääseda, oma kujunduse, kasutatud keele või muude tunnuste tõttu, mis muudavad selle kasutajaliidese teatava kodakondsuse, elukoha või asukohaga kliendi jaoks sobivaks, välja arvatud juhul, kui klient annab enne enda ümbersuunamist selleks oma sõnaselge nõusoleku.
Kliendilt saadud sõnaselge nõusoleku alusel toimunud ümbersuunamise korral peab kasutajaliidese algne versioon jääma kliendi jaoks kergesti juurdepääsetavaks.
3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud keelde ei kohaldata, kui teatavate klientide või teatavatel territooriumidel asuvate klientide juurdepääsu tõkestamine, piiramine või nende ümbersuunamine on vajalik, et tagada liidu õiguses või liikmesriigi õigusaktis liidu õiguse kohaselt kehtestatud õigusliku nõude täitmine.
4. Kui kaupleja tõkestab või piirab kliendi juurdepääsu kasutajaliidesele või suunab kliendi sellelt ümber teisele kasutajaliideseversioonile lõike 4 alusel, peab ta selle kohta esitama selge põhjenduse. Põhjendus esitatakse keeles, mida kasutatakse kasutajaliidestes, millele klient algselt soovis ligi pääseda.

Artikkel 4

Kaupade ja teenuste kättesaadavus

1. Kauplejad ei tohi klientidele nende kodakondsuse, elukoha või asukoha tõttu kohaldada kaupade või teenuste saamiseks erinevaid juurdepääsu üldtingimusi järgmistel juhtudel:
 - (a) kui kaupleja müüb kaupu ja neid kaupu ei tarnita kaupleja poolt ega tema nimel piiriüleselt kliendi elu- või asukohaliikmesriiki;
 - (b) kui kaupleja pakub elektrooniliselt osutatavad teenused, välja arvatud teenused, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise võimaldamine;
 - (c) kui kaupleja pakub teenuseid, välja arvatud punktis b nimetatud teenused, ning neid teenuseid osutatakse kliendile kaupleja ruumides või kaupleja tegevuskohas liikmesriigis, mis ei ole kliendi kodakondsus-, elukoha- ega asukohaliikmesriik.
2. Lõike 1 punktis b sätestatud keeldu ei kohaldata kauplejate suhtes, kes on direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatüki alusel käibemaksu tasumisest vabastatud.

3. Lõikes 1 sätestatud keeldu ei kohaldata, kui liidu õiguses või liidu õiguse kohases liikmesriigi õigusnormis kehtestatud konkreetse sätte alusel ei ole kauplejal lubatud kaupa müüa ega teenuseid osutada teatavatele klientidele või teatavatel territooriumidel asuvatele klientidele.

Raamatute müügi puhul ei takista lõikes 1 sätestatud keeld kauplejatel teatavatel territooriumidel asuvatele klientidele eri hindu kohaldamast, kui nad on seda kohustatud tegema liidu õiguse kohase liikmesriigi õigusnormi alusel.

Artikkel 5

Diskrimineerimiskeeld seoses maksetega

1. Kauplejad ei või kohaldada kaupade müügi või teenuste osutamise puhul erinevaid maksetingimusi, lähtudes kliendi kodakondsusest, elukohast, asukohast, maksekonto asukohast, maksteenuse osutaja asukohast või maksevahendi väljastamise asukohast liidu piires, kui:
 - (a) maksed tehakse elektrooniliselt ülekande või otsekorraldusega või ühe ja sama makselahenduse kaubamärgi raames kaardipõhise makseinstrumendiga;
 - (b) makse saaja võib taotleda maksjalt direktiivi (EL) 2015/2366 alusel tugevat kliendi autentimist ning
 - (c) maksed tehakse vääringus, mida makse saaja aktsepteerib.
2. Lõikes 1 sätestatud keeld ei välista kauplejate jaoks võimalust nõuda tasu sellise makseinstrumendi kasutamise eest, mille puhul ei ole vahendustasud määruse (EL) nr 2015/751 II peatükiga reguleeritud, ja niisuguste makseteenuste eest, mille suhtes ei kuulu kohaldamisele määrus (EL) nr 260/2012. Kõnealused tasud ei tohi ületada kulusid, mida kaupleja makseinstrumendi kasutamisega seoses kandis.

Artikkel 6

Passiivse müügi kokkulepped

Kokkulepped, millega kohustatakse kauplejaid passiivse müügiga seoses tegutsema vastuolus käesoleva määrusega, on automaatselt tühi.

Artikkel 7

Täitmise tagamine liikmesriigi ametiasutuste poolt

1. Iga liikmesriik määrab organi või organid, kes vastutavad käesoleva määruse täitmise tagamise eest. Liikmesriigid kindlustavad, et käesoleva määruse täitmise tagamiseks määratud organil või organitel on olemas piisavad ja tõhusad vahendid.
2. Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad käesoleva määruse sätete rikkumise eest kohaldatavate karistuste kohta ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende eeskirjade rakendamise tagamiseks. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Artikkel 8

Abi klientidele

1. Iga liikmesriik paneb teatavale organile või organitele kohustuse anda tarbijatele käesoleva määruse kohaldamisega seoses tarbija ja kaupleja vahel tekkinud vaidluse korral praktilist abi. Iga liikmesriik määrab organi või organid, kes vastutavad kõnealuse ülesande täitmise eest.
2. Lõikes 1 osutatud organid töötavad tarbijate jaoks välja ühtse vormi, mille alusel saab esitada kaebusi lõikes 1 ja artikli 7 lõikes 1 osutatud organitele. Komisjon abistab kõnealuseid organeid selle vormi väljatöötamisel.

Artikkel 9

Läbivaatamisklausel

1. Hiljemalt *[kuupäev: kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist]* ja edaspidi iga viie aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele käesoleva määruse kohta tehtud hindamise peamised järeldused. Hinnangule lisatakse vajaduse korral ettepanek käesoleva määruse muutmiseks, võttes arvesse õiguslikku, tehnilist ja majanduslikku arengut.
2. Lõikes 1 osutatud esimene hindamine viiakse läbi eelkõige eesmärgiga kaaluda seda, kas artikli 4 lõike 1 punktis b sätestatud keeldu tuleks kohaldada niisuguste elektrooniliselt osutatavate teenuste suhtes, mille peamine sisu on juurdepääsu võimaldamine autoriõigustega kaitstud teostele või muule autoriõigustega kaitstud materjalile ja nende kasutamise võimaldamine, tingimusel et kauplejal on asjaomaste territooriumide jaoks olemas vajalikud õigused.

Artikkel 10

Määruse (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ muutmine

1. Määruse (EÜ) nr 2006/2004 lisasse lisatakse punkt *[number]: „[number] [käesoleva määruse täielik pealkiri] (ELT L XX, XX.XX. aasta, lk X), üksnes juhul, kui klient on tarbija määruse nr XXXX/aasta artikli 2 lõike 3 tähenduses.“*
2. Direktiivi 2009/22/EÜ I lisasse lisatakse punkt *[number]: „[number] [käesoleva määruse täielik pealkiri] (ELT L XX, XX.XX. aasta, lk X).“*

Artikkel 11

Lõppsätted

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates *[kuupäev: kuus kuud pärast määruse avaldamist]*.

Artikli 4 lõike 1 punkti b kohaldatakse siiski alates 1. juulist 2018.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*